

Hordaland fylkeskommune

Vår ref: 708383/v1

23.09.2014

Høringsuttalelse Regional kulturplan 2015-2025

Det foreliggende høringsutkast til «Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025» er i flere henseender et omfattende dokument. Den nye planen skal erstatte en rekke tidligere planer, herunder fylkesdelplan «Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2008-2012». Den nye planen er knappere i formen og må nødvendigvis være mer summarisk i sin presentasjon av de respektive saksfeltene enn de gamle planene den skal erstatte.

En ny utfordring ligger i det forhold at de forskjellige delplanene nå er skrevet sammen i en samlet plan med «kultur» som fellesnevner. Ut fra begrepets grunnleggende mening som motstykke til «natur» er det gitt at dette også må omfatte idretten. Dette kommer da også klart frem innledningsvis (pkt. 1.2). Det betyr på den ene side at planen må avgrense seg i forhold til saksområder som ikke inngår i den. På den annen side må det planen dekker, deles opp i en rekke saksområder som planen behandler, samtidig som både de områder som faller utenfor planen og de som faller innenfor har større eller mindre relevans for hverandre. En kan for eksempel spørre om en idrettshall er en del av det offentlige rom som arkitektonisk sett skal ha gitte estetiske kvaliteter eller om det er nok å vurdere kost/nytte kun med fokus på funksjon? Generelt formulert: Hvilken relevans har de øvrige delene av planverket for idretten? Og videre: Hvordan skal vi forstå forholdet mellom idrettens egenverdi og de verdier som gir seg av andre vurderinger?

Idretten gir en betydelig helsegevinst for dem som er aktive. Idretten som læringsarena yter betydelige bidrag til inkludering, demokrati, en positiv prestasjonskultur osv med overføringsmuligheter til en rekke andre områder av samfunnet. Et stykke på vei er det gjort rede for dette i planen, men vi savner en nødvendig klarhet i fremstillingen og i forlengelsen av dette også en mer konsekvent begrepsbruk. Mer spesifikt er det ikke innlysende i hvilken mening begrepet «kultur»

brukes. Der man taler om «kultur og idrett» synes saken klar nok, men der kulturbegrepet brukes alene er det ofte uklart om det er brukt inkluderende eller ekskluderende i forhold til idretten. Dette kompliseres ytterligere ved at også idretten gjør krav på å ha sin egen kulturelle dimensjon, noen ganger til forveksling lik andre kulturuttrykk, for eksempel ballett og dans.

For idrettens del ønsker vi en tydeligere fremstilling av idretten som kultur og en klargjøring av begrepsbruken når idretten omtales spesifikt i planen. Begrepet «idrett» fungerer i de kapitler som spesifikt omhandler idretten. I kapitler som omhandler hele kulturfeltet foretrekker vi en konsekvent bruk av begrepsparet «idrett og kultur». Vi foretrekker også denne løsningen i planens tittel. Det vi vil unngå er et kulturbegrep med et flytende innhold som lett kan føre til at idretten blir underkommunisert eller på viktige punkter faller helt ut.

Idrettslagene er en sentral aktør i barn og ungdoms oppvekstvilkår. Idrettslagets verdi i lokalsamfunnet strekker seg langt utover det å levere et aktivitetstilbud. Idrettslagene skaper sosiale fellesskap, trygge oppvekstmiljø og levende lokalsamfunn. Ved idrettsregistreringen pr. 31.12.2013 var det 208.476 medlemsskap i 1100 idrettslag i Hordaland. Vi registrerer at medlemstallet øker år for år. Dette viser at idrettslagenes aktivitetstilbud oppfattes som attraktive. Økende medlemstall gir samtidig utfordringer i form av eksempelvis økt behov for tilgang til idrettsanlegg.

Vi støtter hovedformålet med planen slik det er skissert i pkt. 1.3, som er å skape grunnlag for en offensiv og langsiktig kultur- og idrettspolitik (vår endring) med forutsigbare rammer. Vi deler ikke skepsisen ift. Oslo som hovedarena for den statlige kultur- og idrettssatsingen (vår endring). Vi er først og fremst opptatt av gode rammevilkår for å videreutvikle vår virksomhet i fylket. Et eksempel der idretten i Hordaland konkurrerer med andre deler av landet kan være når det enkelte særforbund (for eksempel Norges Håndballforbund) får tildelt store mesterskap og vurderer hvor i landet arrangementet skal finne sted. Hordalands måte å kunne konkurrere på i et slikt tilfelle, er ved å ha arenaer og idrettsanlegg som gjør at vi kan gjennomføre større arrangementer. Når det gjelder anleggsutvikling er vi opptatt av en balansert utvikling av hele landet. Vi argumenterer for at spillemidlene til idrettsanlegg skal fordeles slik at etterslepet jevnes ut mellom fylkene og blant kommunene i Hordaland.

En av de viktigste utfordringene i årene fremover, er at dagens generasjon er den første som har utsikter til å leve kortere enn foreldregenerasjonen som følge av inaktivitet og livsstilssykdommer. Det er også forventet økende sosial ulikhet. Inaktivitet og kosthold er viktige årsaker til dette. Det må være et felles mål å snu dette og skape en politikk som drar oss i en mer positiv samfunnsretning.

Vi er glade for at det i planen legges opp til at driftstilskudd til frivillige organisasjoner, herunder rammetilskuddet til Hordaland idrettskrets, ikke skal være tidsbegrenset, og ha en stabilitet fra år til år. 3-årige tilskudd til drift er et langt steg i riktig retning ift. å øke forutsigbarheten og redusere den tiden frivillige organisasjoner må bruke på søknadsskriving og rapportering.

Det er gledelig å registrere at idretten har fått 60-65% av økningen av kulturbudsjettet i kommunene etter 2005. Dette gjenspeiler aktiviteten, det store etterslepet på idrettsanlegg og bør være en ønsket utvikling med bakgrunn i de store helsemessige utfordringene vi står overfor som følge av bl.a. inaktivitet.

Vi registrerer i pkt. 3.2 at idretten er, sammen med bibliotek, den sektoren som får klart minst netto fylkeskommunal støtte per innbygger. Vi ser av tabell 15 i «Oversikt over offentlig støtte til kulturformål i Hordaland» at idrett sto for 8,3 % av fylkeskommunens netto driftsutgifter innenfor kulturbudsjettet i 2012. Samtidig henvises det i pkt. 3.5 til den store kultur- og idrettsundersøkelsen, som viser et uttrykt ønske om sterkere satsning på en del felt. Tydeligst er ønsket om å styrke idrettstilbudet eller flere idrettsarenaer i sitt nærområde.

Pkt. 5.3 om frivillighet har gode målformuleringer. Med gode rammevilkår, god anleggsdekning og økt kompetanse er det lettere å rekruttere og beholde frivillige. Det er behov for å tilrettelegge for fortsatt frivillig innsats i planperioden. Den frivillige innsatsen innen idrettslagene i fylket er beregnet til over 1 mrd. kr. årlig. Frivilligheten er i endring, og må stimuleres i årene fremover.

Kapitlene om idrett i planen har et innhold som i stor grad samsvarer med innholdet i idrettskretsens strategidokument 2014-2016. Dette faktum er et godt utgangspunkt for et styrket samarbeid mellom det offentlige og idretten.

Vi har målsetting om å videreutvikle Idrettens Hus i Bergen som et service- og kompetansesenter for idrett i fylket for å støtte idrettslagene i deres arbeid. Idrettens Hus er i dag mer brukt enn noen gang – som arbeidsplass for over 50 ansatte på dagtid, og som møteplass og kurslokale for ulike særvidretter og idrettslag på kveldstid. I kort avstand fra Idrettens Hus på Brann Stadion er det flere aktører som har utvikling og formidling av kompetanse som en viktig del av sin virksomhet. Høgskolen i Bergen har flyttet til Kronstad. Andre kompetansemiljøer i nærheten er Haukeland Sykehus og Barnas Energisenter, Universitetet i Bergen, Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og Sportsklubben Brann. En slik samlokalisering og nærhet gir store muligheter for samarbeid om felles prosjekter og utveksling av kompetanse.

Idrettslagene har en betydelig rolle som folkehelseaktør. Dette bidraget skjer både gjennom aktivitetstilbudet i idrettslagene og som stimulans ift. egenorganisert aktivitet. Flere idrettslag gir også et aktivitetstilbud til andre enn klubbens egne medlemmer. Eksempler på dette kan være aktivitet i SFO eller tiltak og arrangementer som er åpne for andre enn idrettslagets medlemmer.

Skolen er en svært viktig arena for å utvikle glede over fysisk aktivitet og holdninger til egen kropp. Mer fysisk aktivitet i skoletiden, økt kompetanse blant kroppsøvingslærere og et utemiljø som stimulerer til fysisk utfoldelse vil være viktige bidrag til bedre folkehelse og varig idrettsglede.

Anleggsutvikling er det viktigste virkemiddelet for å utvikle et godt aktivitetstilbud lokalt. Det er avgjørende at det avsettes tilstrekkelig areal for idrett og fysisk aktivitet. Vi må tenke idrettsanlegg når det tenkes infrastruktur. Det er viktig at dette hensyntas

ved utarbeidelsen av kommunale arealplaner. En enda sterkere og samordnet geografisk/stedlig plassering av idrettsanlegg i tilknytning til skolene vil gi idretten og skolene mange felles fordeler relatert til f.eks. driftsutgifter. Samfunnsøkonomisk er dette en svært god løsning. Det er også viktig at anleggene får en så god benyttelse som mulig – hele døgnet.

Vi synes målene i pkt. 5.9 – 39 om anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv er gode. Vi legger bl.a. vekt på:

- Samlokalisering av idrettsanlegg
- Universell utforming av anleggene
- Anlegg som møteplass
- Nærmiljøanlegg som møteplass og arena for egenorganisert aktivitet i nærmiljøet
- Ta utgangspunkt i lokale behov

Det henvises i planens pkt. 3.4 til en spørreundersøkelse der idrettshall er den sosiale møteplassen/ det kulturtilbudet som vurderes som viktigst. Vi har også tidligere spilt inn formuleringen om at det er formålstjenlig at det bygges idrettshaller med aktivitetsflate på 25 x 45 m da denne størrelsen gir størst mulighet for variert aktivitet.

Vi ser at det er behov for å realisere kombinasjonsanlegg for rulleski og sykkel. Dette vil være et godt folkehelseiltak, trafiksikringstiltak og gi en videreutvikling av idrettstilbudet. Både ski og sykkel opplever medlemsvekst, og med tildelingen av Sykkel-VM til Bergen og Hordaland 2017 vil sykkelinteressen øke ytterligere.

En videreutviklingen av Slåtthaug Idrettspark i Bergen, som slik vi ser det bl.a. innebærer tak over isanlegget, vil sikre at anlegget tilrettelegges også for andre idretter, og anlegget vil bli et enda mer attraktivt aktivitetsanlegg for mange brukergupper.

Det er behov for en byarena for innendørsidretter i Bergen slik at det igjen kan arrangeres store mesterskap i Bergen og Hordaland.

Generelt er det viktig at anleggene har stor grad av tilgjengelighet for brukerne. Det er også svært viktig at anleggene underlegges et planmessig vedlikehold.

Ordnningen med gratis bruk av fylkeskommunale gymsaler har blitt tatt svært godt imot av idretten. Vi håper at denne ordningen kan fortsette og styrkes i planperioden.

Når det gjelder fordeling av spillemidler til idrettsanlegg, står det i planutkastet at «søknader til ordinære anlegg må ha vore godkjent i minimum tre år før første tildeling.» Dette er en beskrivelse av dagens status, men vi mener at vi ikke må låse oss til en slik formulering. Med en forventet opptrapping av idrettens andel av overskuddet fra spillemidlene til 64% i 2015, bør vi ha ambisjon om å redusere ventetiden på utbetaling av spillemidler.

Vi synes at mål og tiltak i handlingsplanen er gode virkemidler for å oppnå større fysisk aktivitet i fylket. Vi ser at det er brukt formuleringen «barn og unge» en del steder i handlingsplanen. Vi anbefaler at det brukes formuleringen «barn og ungdom» ettersom dette etter vår mening tydeliggjør at det er snakk om to ulike målgrupper. Innenfor innsatsområde «Idrett» er målene dekket av de tilhørende tiltak. Innenfor område «Frivillighet» kommer det godt frem i målformuleringen at frivillige lag og organisasjoner skal ha gode og forutsigbare rammevilkår, men vi savner tiltak som omhandler hvordan dette skal oppnås.

En avgjørende faktor for å kunne realisere målene i planen er at det følger tilstrekkelige økonomiske ressurser med slik at nødvendige tiltak kan iverksettes i det omfang og med den kvalitet som er nødvendig.

Avslutningsvis vil vi ønske Hordaland fylkeskommune lykke til med det videre arbeid for å oppnå et enda mer aktivt Hordaland. Hordaland idrettskrets ønsker fortsatt å være en sentral samarbeidspartner i dette viktige arbeidet.

Med vennlig hilsen
Hordaland idrettskrets

Helge Johnsen /s/
Leder

Knut Songve /s/
Organisasjonssjef